

REDACTIUNEA,
Geografia și Administra-
țiunea

BRĂȘOV, Piața-mare 30.
Inscripționat și se primește.
Manuscrisurile nu se restituie.

INSERATE:
Se plătesc la Administra-
țiunea Brașov și la birou-
rile următoare:
M. D. D. Nacht, Heinrich
Halek, Rudolf Morse. — în Braș-
ov la E. K. Bernat, Julius Leo-
pold, Blockner L.

PREȚUL INSERATELOR:
Un șir pețit 20 bani pen-
tru o publicare. Publicări
mai dese după tarife și învială.
Declarație pe pag. a 3-a 1
șir 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXXIII.

Telefon: Nr. 226.

„GAZETA” apare ZILNIC.
Abonamente pentru Austro-Ungar.
pe un an: —
24 cor. pe 6 luni 12 cor. pe trei
luni 6 cor. — N-rii de Duminică:
patru cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
un an 40 franci, pe șase luni 20
franci, pe trei luni 10 franci.
N-rii de Duminică 3 fr. an.
Se poate prenumăra la toate oficiile
poștale precum și la 4-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
La Administrația „GAZETEI”, pe
1 an 20 C. Pe 6 luni 10 C.
pe trei luni 5 C. Cu dăru-
irea: Pe un an 24 Cor. Pe 6 luni
12 Cor. Pe trei luni 6 Cor. Un exem-
plar 10 bani. — Aștept abonamentele
cât și inserțiile se plătesc înainte.

Nr. 212.

Brașov, Luni-Marti, 28 Septembrie (11 Octombrie)

1910.

La autonomia Transilvaniei.

(1)

Eminentul nostru colaborator, cu iscălitura „Ion de pe Văcărea” a arătat în doi articoli, cum a dat îndărăt și a sărăcit Transilvania în urma fuziunii cu Ungaria și că, dacă cerem autonomie pentru Ardeal, o cerem în interesul tuturor locuitorilor țării. O cerem, ca prin autonomie să se dea posibilitate Ardelenilor a-și îngriji ei înșiși de interesele lor mai bine, decum au făcut guvernele din Budapesta până aici.

E interesant și credem, că e și necesar acum, să vedem ce părere au și cum judecă asupra acestui punct democrații maghiari, cari până acum nu pot fi acuzați de șovinism. E necesar aceasta pentru noi, căci orice se va face și ori cum vor drege și suci feudalii și aristocrații lucrurile, viitorul al democrației este.

Referitor la autonomia Transilvaniei aflăm, chiar cu acest titlu, un interesant articol, publicat în loc de trunțe în ziarul „Világ” dela 25 Sept. n. din care dăm aci pasagele mai marcante.

„Când prin corupția dela ultimele alegeri — se zice în articol — și cu deosebire prin terorismul fără păreche s'au estirpat așa zicând din parlament partidele naționaliste, din parte șovinistă acest rezultat a fost primit cu bucurie uriașă. Iată — ziceau patrioții însuflețiți — am nimicit din parlament pe dușmanii blăstâmați ai maghiarimii Camera are o așa înfățișare, ca și când naționalitățile nu ar forma partea jumătate a locuitorilor, ci abia o fracțiune neînsemnată. Am alungat din templul legislațiunii pe agitatorii fără suflet. Abia să află în parlament unu-doi, cari să mai resusciteze gravaminele de naționalitate. Cu un cuvânt ne-a

succes să rezolvăm definitiv în Ungaria chestia naționalităților.

„Bucuria șoviniștilor fanatici, dar cu cerc de vedere îngust, a durat puțin. Viața s'a dovedit din nou de cel mai bun instructor al științelor sociologice, și a arătat, că e prost și naiv acel punct de vedere, care crede, că parlamentul e singura, sau cea mai principală arteră a vieții națiunii și că cutare chestiune socială se poate lua dela ordinea zilei, dacă pe susținătorii ei îi vom împedea prin mișelii sau cu forța a intra în parlament ca deputați”.

Autorul articolului arată apoi, că după ce poporul nu poate solicita în parlament sanarea relelor economice, administrative și culturale prin reprezentanții săi, e cuprins tot mai mult de un fel de agitație, de o adâncă nemulțumire, care izbucnește ici în forma unei bătăi, colea ca un conflict de cafenea, apoi în forma conflictului sângeros cu gendarmii la Tâlna etc.

„Și ca un capac la aceste stări sufletești agitate — zice mai departe articolul — reapare în ziaristica maghiară și naționalistă o deviză aproape dispărută și devenită un fel de amintire istorică, deviza, care pentru rezolvarea pacinică a chestiunii de naționalitate, pretinde autonomia Transilvaniei.

„In adevăr autonomia Transilvaniei se află între pretențiunile, pe cari le-au stabilit Românii din Ungaria în programul dela 1881 din Sibiu și aceasta pretențiune s'a născut din terenul istoric al mișcărilor naționaliste din Ungaria”.

Pentru a dovedi teza aceasta din urmă, autorul arată împărțirea teritorială a Transilvaniei între cele trei națiuni: nobilimea maghiară, Săcii și Sașii, îngrădiți fiecare cu privilegii, apoi zice: „e natural, că în acest milieu teritorial, când țara întreagă era cuprinsă de un sistem de in-

dreptăți privilegiate, rezolvarea problemei de naționalitate Români nu mai așa și-au putut-o contempla, dacă și dăușii vor dobândi o autonomie analogă”.

Autorul constată mai departe, că cu progresul țării pe toate terenele, în valurile vieții economice, cari tind spre unitate, s'a dezvoltat o clasă de mijloc naționalistă, modernă, care și-a primit condițiunile de existență și posibilitatea de dezvoltare nu mai mult din interesele locale comitatense strâmte, ci din viața largă regnicolară, economică și culturală.

„Și în măsura, în care s'a făcut aceasta dezvoltare, — zice autorul — în aceeași măsură a devenit tot mai slabă pretențiunea autonomiei Ardealului. Din un strigăt de războiu, ea s'a schimbat mai mult în o reminiscență istorică, la care chiar și elementele cele mai ultraiste țineau numai din cauza, că nu aveau nici o șanță de-a putea încheia o pace onorabilă cu societatea feudală maghiară, bruscă și respingătoare.”

După aceste, cari servesc ca un fel de introducere, autorul își desvâlță păreriile cu privire la autonomia Transilvaniei, cu cari ne vom ocupa în numărul de mâine.

Acțiunea de împăcare. »Kel. Ertesitő« publică următoarea declarațiune a d-nului Dr. I. Maniu privitoare la tratativele de împăcare urmate între guvern și d-l Dr. Mihu. Noi — a zis Maniu — n-avem nici un motiv să fim cu neîncredere față de d-l Mihu, fiind-că suntem convinși, că d-l Mihu nu va accepta nici o propunere, înainte de a o comunica și partidului național. Dacă domnul Mihu va ajunge cu guvernul la niște puncte de înțelegere, suntem sigur că el le va prezenta aceste și partidului spre aprobare.

Un circular în chestia recenzământului poporațiunii ungare. P. S. Sa episcopul Caransebeșului Dr. E. Miron Cristea a adresat un circular către comitetele parohiale, în care pentru cazul dacă vor fi angajați conform legii și învățătorii români ca inspectori sau controlori la numărarea poporațiunii, le dă acestora ordin, ca de-o parte, — intru cât ar fi numiți de inspectori sau controlori — să primească numai decât numirea și să-și câștige în grabă informațiunile de lipsă cu privire la cele ce au să le facă, ca astfel să-și poată îndeplini și aceasta datorință cetățenească spre mulțumirea generală, iar de altă parte să-și deie silința, ca în conformitate cu dispozițiile legii să se culeagă în toate privințele date adevărate, reale, ca astfel operatul lor să fie adevărat și să nu cuprindă nici un dat greșit sau fals.

Revoluție în Albania. Șeful Albanezilor Ibrahim Bey a telegrafat ziarului italian »Avanti« următoarele: Albanezii din vilaetul Scutari au luat armele pe față împotriva jugului tinerilor Turci. Patru batalioane turcești au ocupat trecătorile pentru a împiedeca înaintarea revoluționarilor. În tot vilaetul terorismul e mare. Albanezii au nădejde în victoria finală.

Tratativele din Viena.

Conferențele și tratativele miniștrilor ungari și austriaci n'au avut până acum un rezultat pozitiv, nici cu privire la proiectele de budget și la chestiunea băncii, cu atât mai puțin în chestiunile militare.

Budgetele și banca.

Din Viena se anunță, că budgetul comun pe 1910 este aproape normal, abia trece peste budgetul regulat. Urcare va fi în proiectul de budget pe 1911, care însă se va pertracta în sesiunea delegațiunilor din anul viitor, probabil în Ianuarie.

Asupra budgetelor tratativele sunt în curs. Asemenea nu s'a putut stabili

»FOILETONUL GAZ. TARNS.«

Clipe de noapte.

Toate dorm pe pat de visuri,
Dorm în svon de pace sfântă,
Jos la moară, la irugă
Apa doar' se mai frământă.

Trece luna: disc de aur
Peste plopi cu frunza rară;
Noapte dă-mi acum comoara
Visurilor mele iară!

Hyperion.

La hotar.

De Ioan Gorun.

Dimineața de 1 Septembrie e rece și osomorâtă. Când ceața s'a răsfirat, încet și tăruș, din fața munților, a lăsat culme albe, pudrate pare-că, tot mai ușor, până spre brăul pădurilor.

Pre-deal se întinde pitorescul orașel de vile ce este astăzi Predealul; în rădăcina liniștită a dimineții pare incremențit; — simți oare-cum, că viața a început să se scurgă din trăsul.

Jos în gară s'au adunat ca stoluri de

rândunele călătorii; ași vrea să aseamăn șgomotul ce fac, chemările enervate, dispuțele și chiar hohotirile, cu cripitul de plecare al elegantei pasărele, — dar pare că e o altă vioiciune și mai multă ordine în dizordine, la aceasta.

Cei cari vin „din țară străină” se înghesuie pe la intrări, pe la ghișeuri. O copilă în brațele mamei sale protestează cu energie împotriva formalităților; apucă cu mânuțele nerăbdătoare, gulerul hainei, barba, urechea taticului care, preocupat de gravitatea momentului, nu se întoarce, nu zâmbește, nici nu se supără, ci se grăbește și el să întindă, după ceilalți, spre cercetare, dovada scrisă a dreptului său de a trece peste hotare de țări.

Căci, mai sus ceva, frumusețea Predealului e ciuntată; colțul de țară e brăzdat, rotunjimea îi este retezată. Prăjini paralele în diferite culori arată locul, iar aproape de una din ele se ridică un pietrou pe care e scris, în ungurește, că acolo e hotarul. E cuvânt ungurese acesta: határ; — noi cel puțin dela Unguri l-am învățat. N'au cunoscut Românii hotar pe aici odinioară...

Te uiți la numărul kilometrilor căți scrie până la »Nagy-Várad« și te gândești: Ce întins e, Doamne, pământul pe care-l calcă opinca românească până la Oradea-mare și mai departe!

Poți face pe aici, dincolo de peatra de hotar, câțiva pași înainte, — fiind-că e în interesul unei întreprinderi ungurești să nu i se molesteze clientul român. Și vezi chiar dela întâiul pas »dincolo« cum oamenii aceștia își pricep afacerile, și cum, într'adevăr, știu să-l și atragă, pe mușteriu care pe drept ar trebui să revină celor ce ar face — dacă ar face — acelaș lucru de partea cealaltă a prăjinilor multicolore.

Aseară doi preoți tineri, în tovărășia unui civil (cum să-i zic altfel?) stăteau aci la o masă și stingeau vântos berea neamțului, — încât cât pe aci să-i ia și luleaua. Birtașul cam făcea economie de iluminăție; două lampe de un sistem probabil brevetat la Brașov, își palpăiau, când mai vioi, când mai potolit, flăcările în două culțuri ale cerdacului. — Atâta-i și flacăra asta, cât sufletul ungurului! — murmură unul din cei trei, făcând cu ochiul spre cea care în clipa aceea parecă și amenința să se stingă cu totul.

A zis vorbele acestea anume ca să le audă și chelnărul ungar din apropierea mesei? Nu știu. Dar după ce au plecat cei trei, izbînd nervos cu bastoanele în pietrele din curte, chelnărul care nu zise nimic, a porait să se laude, pe ungurește, ca să nu îl înțeleagă alții, tovarășului său precumcă ar fi răspuns: — »Ba e cât su-

fletul Românului, flacăra, că unгурul e mai tare».

Apoi așa, din gură numai, vezi, de geaba ai s'o spu, — că poate s'o spună și el.

Acuma nu e nimeni pe aici. Mergem doi înși până la cotitura șoselei de unde privirea coboară în adâncimea văilor minunate, stăpânite din toate părțile de înălțimi. Pe drum, am întrebat pe un moș din Predealul nostru: »Cum îi zice muntelui ăluia, moșule?« — »Cine să mai știe?« ne-a răspuns, — »că-i în țara ungurească»...

Țara ungurească... Ne uităm spre culmi, ne coborâm privirea în adâncimi, și pare că simțim ceva tainic ascunzându-se acolo în depărtările tăcute... Ceva tainic...

Să căutăm să prindem o fărâma din taina aceasta, de pe acuma?... Coborâm la o margine de poiană; pascând o turmă de vaci, un păstor, un băiețen cu mustața abea mijind stă răzâmat în măciucă.

Intrăm în vorbă. El știe cum se cheamă munții din prejur și nu zice că sunt »în țara ungurească«.

— »Da să citești știi băete? îl întrebăm la urmă.

— Știu, ungurește mai bine.

— Da românește nu știi să citești?

Să sprijinim meseriașii noștri!

Nou croitoriu român!

Subscrisul după-ce sub patronajul «Asociațiunii» pentru sprijinirea meseriașilor Români din Brașov, m'am pregătit pentru meseria de croitoriu, perfecționându-mă cu succes eminent în arta mea, prin mai multe centre europene mai mulți ani succesive, mă aflu în prezent în plăcuta poziție a-mi recomanda:

Salonul de croitorie

pentru bărbați
Brașov, Strada Prundului Nr. 33.

(vis-a-vis de Villa Popovici) unde cu prima Octobre n. primesc ori-ce comande și satisfac cu cea mai severă acurateță, gust, lucru trainic, frumos și cu prețuri convenabile. Rog deci On. public românesc din loc și jur, să binevoiască a-mi da binevoitoriul seu sprigin prin dese comande, asigurându-l din parte-mi cu deosebita mea atențiune.

Cu toată stima:

Dumitru Mircan,
măiestru-croitoriu, Brașov,
Str. Prundului Nr. 33.

Să sprijinim meseriașii noștri!

Să sprijinim meseriașii noștri!

Să sprijinim meseriașii noștri!

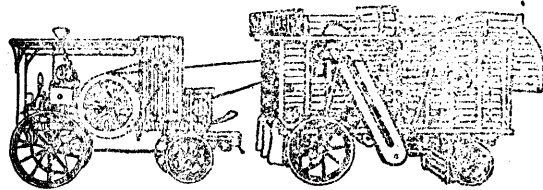
THE CAMPBELL

Fabrică de motoare cu renume mondial, livrează cele mai bine construite și durabile

BENZIN-MOTOARE || GAS-LOCOMOBILE
Uleiu crud-ASUGATIV

Cea mai eficientă

> > sigură } funcționare.
> > netulburată }

Prețuri ieftine. = Condițiuni de plată favorabile. = Garanție în toată privința.

Representant General:

Korányi Victor BUDAPESTA VI,
Liszt Ferencz-tér No. 9.
Telefon 64-64

!! Frate Nastratine !!

Azi ne întâlnim

la

Restaurant

SUCIU

pe Promenadă.

„GAZETA TRANSILVANIEI“ cu numărul à 10
filieri se vinde la tutungeria D-lui Dumitru Pop, zaraf str.
lui Hirșer Nr. 4. și la Eremias Nepoții.

Recomandăm cetitorilor ziarului nostru, Magazinul de haine și Confecțiuni de dame

L. ASCHER

Brașov, Strada Inului Nr. 26.

unde pot cumpăra de superioritate constatată **haine** pentru bărbați, băeți și copii, asemenea și pentru dame și fete: **Jachete, Costume de dame, Foi, Halatur, Bluz, Jupoeane** etc.

Recomandăm Onoraților părinți, ca la începutul semestrului școlar haine de copii și fete să le cumpere numai dela

Magazinul ASCHER,
Brașov, Târgul Inului 26.

Comande cu posta se efectuează complet cu **rambursă.**

Când se comandă, notați lățimea peptului, culoarea stofii și cam cu ce preț.

1148,7—100.

Pentru ce nu convine se dau banii îndărăt.

Prețuri de tot scăzute.

Din cauza strămutării vând toate **confecțiunile lucrate cu mâna** cu prețuri de tot scăzute.

Fritz Bolesch

Nr. 1148,3—150.

Strada Mihael Weis. Casa Copony.

Tipografia Mureșanu Brașov

Târgul Inului nr. 30.

Biroul Tipografiei în curte et. I.

Telefon inter. nr. 226.

Aci se efectuează toate comanda.

Acest stabiliment este arangiat din nou cu un bogat asortiment de material, cu cele mai frumoase și mai moderne corpuri de litere, provăzut cu toate mijloacele tehnice tiparului, astfel încât ne-a flăm în plăcuta poziție de a putea satisface pe terenul artelor grafice, și celor mai rafinate dorințe. Fără concurență, la nivelul recerut de timpul prezent s'a avântat Tipografia A. Mureșian, prin noua arangiere. Muncitori experți, puteri de primul rang. De acea ne este posibil a pregăti urgent și cu acurateță ori ce lucrare cât de extinse, opuri, Istorie, volume, monografii, și tot felul de lucrări cât de complicate la noi se efectuează prompt, cu febrilă iuteală, gust și frumusețe artistică, Prețuri moderate.

Ne rugăm pentru spriginirea binevoitoare prin dese comande.

Toate comanda, scrisorile, mandatele și banii, sunt a se adresa direct la

Lucrări pentru

bănci, Bilanțe, Libele de depuneri executate artistic în toate culorile după dorință. Compturi, adrese Circulare, Scrisori, Firme, DIPLOME, GALANTERII, Bilete de vizită, Logodnă, Cununie, Necroloage. Tot solul de tabele și anunțe, prețuri foarte moderate. Cele mai moderne tiparuri comerciale.

Stabiliment de nou asortat și arangiat cu cele mai bogate garnituri

Direcțiunea Tipografiei A. Mureșian Brașov